

**Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Zeničko-dobojski kanton
Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport**

**Monitoring tim za praćenje realizacije
Strategije kulturne politike Zeničko-dobojskog
kantona za period 2014-2020. godina**

**Izvještaj o realizaciji Strategije kulturne politike
Zeničko-dobojskog kantona za 2017. godinu**

Zenica, decembar 2017. godine

Uvod

Skupština Zeničko-dobojskog kantona je na svom zasjedanju održanom 08.07.2014. godine usvojila *Strategiju kulturne politike Zeničko-dobojskog kantona za period 2014-2020. godine*. U *Strategiji* je, između ostalog, istaknuto da je jedna od kontradikcija trenutnog bosanskohercegovačkog društvenog ambijenta proturječnost između ogromnog kulturnog kapitala našeg podneblja i neprocjenjivog bogatstva kulturne baštine, s jedne strane, te neadekvatne društvene uloge i tretmana kulture, s druge strane. U *Strategiji* se, također, ističe da je pretpostavka uspostave novog kulturnog modela u Bosni i Hercegovini transformiranje prevladavajućeg poimanja značaja kulture za društvo, odnosno transformiranje dominirajućeg poimanja značaja kulture za društveni i privredni razvoj Bosne i Hercegovine. Naime, još uvijek dominira poimanje kulture isključivo kao dijela javne potrošnje. Novi model kulturne politike morat će, tvrdi se u *Strategiji*, izmijeniti taj dominantni pogled na kulturu, te istaći značaj kulture kao jednog od ključnih faktora socijalnog i ekonomskog razvoja Bosne i Hercegovine. Jedan od principa na kome se insistira u *Strategiji* se zasniva na tezi da kulturna politika ne može više počivati na stavu da je kultura jedino u nadležnosti države. Kultura ne smije, navodi se u *Strategiji*, biti ovisna isključivo o budžetu, potrebno je pronalaziti i druge modele i izvore finansiranja. Bosna i Hercegovina, kao postratna i (post)tranzicijska zemlja, mora naći mjeru između dvije krajnosti: apsolutnog oslanjanja kulture na državno finansiranje i apsolutne prepuštenosti tržištu. U *Strategiji* se ukazuje i na činjenicu da se na području Zeničko-dobojskog kantona nalaze neki od najznačajnijih kulturno-historijskih spomenika Bosne i Hercegovine (Mile–stolno, krunidbeno i grobno mjesto bosanskih kraljeva za vrijeme srednjovjekovne Bosne; kraljevski grad Bobovac; srednjovjekovne tvrđave u Maglaju, Tešnju i Vranduku; značajni vjerski objekti itd). Područje Zeničko-dobojskog kantona, ističe se u *Strategiji*, predstavlja veliki neiskorišteni kulturno-turistički potencijal. Kulturno-historijski spomenici, uz ulaganja u infrastrukturu, predstavljaju ogroman kulturni kapital, te ogromno potencijalno područje za otvaranje radnih mjesta. Muzeji na otvorenom, ekomuzeji, restorani sa zdravom hranom, etno-sela, kulturno-turističke rute, kulturne manifestacije u ambijentima srednjovjekovnih tvrđava, likovne kolonije, izložbeni prostori i prezentacija kulturne baštine (folklor, nošnja, kuhinja) predstavljaju veliki turistički i privredni potencijal. U *Strategiji* je poseban značaj dat ustanovama kulture (biblioteke, domovi/centri kulture, muzeji, Bosansko narodno pozorište Zenica) koje kontinuirano pružaju svoje usluge, zadovoljavajući kulturne potrebe i razvijajući kulturne navike građana.

U trećem dijelu *Strategije* je definisana oblast monitoringa i evaluacije gdje je utvrđeno da će Vlada Kantona formirati *Monitoring tim* koji će svake godine, na osnovu dostavljenih izvještaja nadležnih općinskih službi, dostaviti Vladi i Skupštini Kantona Izvještaj o realizaciji *Strategije* za prethodnu godinu.

Rješenjem Vlade Zeničko-dobojskog kantona, broj: 02-40-23893/14., od 04.12.2014. godine formiran je Monitoring tim za praćenje realizacije *Strategije kulturne politike Zeničko-dobojskog kantona za period 2014-2020. godina*, u sastavu:

- Esad Delibašić, predsjednik-Filozofski fakultet Zenica
- Slavica Hrnkaš, član-Opća biblioteka Zenica
- Damir Kukić, član-Filozofski fakultet Zenica
- Indira Heganović, član-Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport
- Rašida Muhić, član-JU Dom kulture „Edhem Mulabdić“ Maglaj
- Esmir Bašić, član-Udruženje bibliotekara Zeničko-dobojskog kantona
- Adnadin Jašarević, član-Muzej grada Zenice
- Hazim Begagić, član-Bosansko narodno pozorište Zenica
- Melih Karan, član-Ansambl „Bosnia folk“ Zenica
- Ahmo Muharemović, član-Udruženje muzičkih pedagoga

- Zijad Softić, član- općina Zenica
- Nirka Omerović, član- općina Kakanj
- Mensura Alibegović, član-općina Visoko
- Senaida Gerin, član-općina Breza
- Rusmir Berberović, član-općina Vareš
- Esed Hadžiabdić član-općina Olovo
- Mirjana Zvekić, član-općina Zavidovići
- Jasmina Hodžić, član-općina Žepče
- Nerma Zupčević, član-općina Maglaj
- Azra Muslija, član-općina Tešanj
- Ivo Topalović, član-općina Usora
- Alma Numić, član-općina Doboj-Jug.

Nakon usvajanja *Strategije kulturne politike*, općine su informirane da je u trećem dijelu Strategije: „*Monitoring i evaluacija*“ precizirano da su općine u obavezi: dostaviti prijedlog člana *Monitoring tima* ispred nadležne općinske službe za kulturu, izraditi i usvajati godišnje programe implementacije *Strategije*, planirati budžetska sredstva u okvirima mogućnosti za realizaciju *Strategije*, dostavljati godišnje izvještaje *Monitoring timu*, te izvršavati druge obaveze utvrđene u Strategiji.

U izvještajnom periodu došlo je do izmjene članova iz nekoliko općina u Monitoring timu. S obzirom na to da pomenute izmjene nisu uticale na rad Monitoring tima, nije se izmijenilo Rješenja o formiranju Monitoring tima. Članovima II. i III. Rješenja je utvrđeno da je zadatak Monitoring tima da: analizira izvještaje općinskih službi, prati aktivnost svih zaduženih za realizaciju mjera, kao i realizaciju budžetskih sredstava namijenjenih za tu svrhu, te da svake godine, na osnovu dostavljenih izvještaja nadležnih općinskih službi i ostalih zaduženih za realizaciju mjera, Vladi i Skupštini Kantona, podnosi *Izvještaj o realizaciji Strategije* za prethodnu godinu.

Na osnovu Zaključka Monitoring tima, Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport je u više navrata upućivalo dopise općinama sa područja Kantona o obavezi dostave općinskih izvještaja. Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport je dopisima informiralo i Turističku zajednicu Zeničko-dobojskog kantona da je u cilju 3. *Strategije* utvrđena obaveza izrade *Strategije kulturnog turizma 2015-2020. godina*, a da je nosilac izrade Turistička zajednica Zeničko-dobojskog kantona. Turistička zajednica je također informirana da je u obavezi imenovati svog predstavnika koji će se aktivno uključivati u rad Monitoring tima po pitanju obaveza utvrđenih u Strategiji. Nažalost, do danas Turistička zajednica Zeničko-dobojskog kantona nije izradila *Strategiju kulturnog turizma* niti imenovala predstavnika u Monitoring tim.

Predmetom ovo izvještaja su podaci, odnosno, izvještaji iz grada Zenice i općina: Zavidovići, Tešanj, Doboj Jug, Kakanj, Maglaj, Olovo, Visoko i Vareš. Izvještaj za 2017. godinu, i pored nekoliko dostavljenih dopisa, nisu dostavile općine: Breza, Žepče i Usora.

U toku 2017. godine, održana su dva sastanka Monitoring tima u punom sastavu i pet sastanaka predstavnika Monitoring tima sa nadležnim službenicima Ministarstva za obrazovanje, nauku, kulturu i sport na kojima su razmatrani zadaci i obaveze Monitoring tima, kao i obaveza izrade Izvještaja za 2017. godinu.

Monitoring tim je informisao nadležne općinske službe, organizacije i ustanove kulture, kao i druge subjekte koji nisu izvršili obaveze predviđene *Akcionim planom Strategije* u 2014, 2015. i 2016. godini da neizvršene obaveze realiziraju u 2017. godini. Stoga ovaj izvještaj sadrži i analizu realizacije pojedinih aktivnosti planiranih u prethodnom periodu.

Realizacija Strategije kulturne politike u 2017. godini

U ovom tekstu je prikazana realizacija *Strategije* na način da se valorizirala ispunjenost obaveza (aktivnosti) iz *Akcionog plana*. Aktivnosti su u ovom izvještaju grupisane u sedam oblasti: I - Finansiranje ustanova i organizacija kulture; II – Jačanje saradnje kulturnih ustanova, organizacija i pojedinaca; III-Evidencija i zaštita nematerijalne kulturne baštine; IV - Stvaranje uslova za kulturni razvoj mladih;V- Afirmiranje kulturnih aktivnosti marginalnih grupa;VI - Savjeti za kulturu; VII –Izrada općinskih strategija kulturne politike.

I - Finansiranje ustanova i organizacija kulture

- **Aktivnost:** Planirati sredstva u kantonalnom budžetu za plaće i druga primanja zaposlenih u javnim bibliotekama, muzejima i BNP-u
Nosioci aktivnosti: Vlada Kantona i Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport

U tabeli 1. je dat pregled izdvajanja za ustanove kulture sa budžetske pozicije Ministarstva za obrazovanje, nauku, kulturu i sport “Transfer za ustanove kulture”. Transfer je u 2017. godini iznosio **3.262.140,00 KM**. U okviru ovog transfera se finansiraju: mjesečni iznosi za bruto plaće, materijalne troškove, topli obrok i regres. Ovaj transfer obuhvata 11 javnih biblioteka, tri javna muzeja i Bosansko narodno pozorište Zenica.

Ustanova	Mjesečni iznos sredstava za bruto plaće i TO	Mjesečni izn. za materij. troškove	Mjesečno - BP, TO+MT	Regres	Ukupno transfer za 2017 g.
JU Gradska biblioteka Kakanj	10.249,72	583,06	10.833,00	2.800,00	132.796,00
JU Opća biblioteka Tešanj	11.577,83	638,84	12.217,00	2.800,00	149.404,00
JU Javna biblioteka Zavidovići	11.994,57	649,56	12.644,00	3.200,00	154.928,00
JU Opća biblioteka “Narodna biblioteka” Maglaj	11.179,31	622,10	11.801,00	2.800,00	144.412,00
Gradska biblioteka Olovo	3.816,26	346,73	4.163,00	800,00	50.756,00
Opća biblioteka Žepče	5.535,08	405,37	5.940,00	1.600,00	72.880,00
Opća biblioteka Zenica	33.207,11	1.452,40	34.660,00	8.400,00	424.320,00
Opća biblioteka “Muhamed Kantardžić” Breza	5.995,33	424,70	6.420,00	1.600,00	78.640,00

JU Gradska biblioteka Visoko	14.107,67	738,31	14.846,00	3.200,00	181.352,00
JU Opća biblioteka Vareš	7.119,82	465,15	7.585,00	2.000,00	93.020,00
Opća knjižnica Usora	4.117,00	352,59	4.470,00	1.200,00	54.840,00
Bosansko narodno pozorište Zenica	98.473,04	7.350,20	105.823,00	27.200,00	1.297.076,00
Zavičajni muzej Visoko	8.393,58	677,98	9.072,00	2.000,00	110.864,00
Muzej grada Zenice	17.984,00	1.211,02	19.195,00	4.800,00	235.140,00
Muzej Tešanj	6.130,44	545,56	6.676,00	1.600,00	81.712,00
Ukupno	249.880,76	16.463,57	266.345,00	66.000,00	3.262.140,00

Tabela br. 1.

U tabelama 2. i 3. je dat pregled izdvajanja za kulturu iz općinskih i kantonalnog budžeta u 2017. godini. Vidljivo je da su općine na području Kantona Grad Zenica planirali u svojim budžetima sredstva za oblast kulture. Međutim, vidljivo je i da se procenat izdvajanja za kulturu razlikuje od općine do općine. Tako je općina Doboju –Jug planirala 0,18 % za kulturu iz budžeta Općine u ovoj godini, dok je općina Kakanj planirala 3,60 % sredstava. Zeničko-dobojski kanton je u 2017. godini planirao za oblast kulture 3.557.140,00KM, odnosno 1,14 %. Uzimajući u obzir međunarodne standarde koji utvrđuju pozitivnim svako izdvajanje iznad 1% možemo konstatovati da je jedan broj općina na području Kantona zadovoljilo ovaj kriteriji kao i Zeničko-dobojski kanton.

OPĆINA/GRAD	UKUPAN BUDŽET 2017.	BUDŽET ZA KULTURU 2017. god.	PROCENAT IZDVAJANJA 2016. god.	PROCENAT IZDVAJANJA 2017. god.
ZENICA	51.293.600,00	392.000,00	0,53	0,76
KAKANJ	23.319.383,00	851.204,00	0,94	3,60
VISOKO	15.240.000,00	42.163,00	0,75	0,27
BREZA			2,11	
VAREŠ	3.740.800,00	21.900,00	0,65	0,58
OLOVO	3.700.000,00	42.000,00	0,93	1,10
ŽEPČE			1,66	
ZAVIDOVIĆI	9.588.702,70	164.300,00	1,16	1,71
MAGLAJ	7.328.174,00	45.000,00	0,53	0,60
TEŠANJ	17.810.000,00	415.050,00	1,79	2,15
DOBOJU JUG	2.245.787,00	4.000,00	0,16	0,18
USORA			2,37	

Tabela br.2.

ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON

UKUPAN BUDŽET KANTONA 2017	BUDŽET ZA KULTURU 2017. god	PROCENAT 2016. god.	PROCENAT 2017. god.
310.796.500,00	3.557.140,00	1,23	1,14%

Tabela br.3.

- **Aktivnost:** Utvrđivanje kriterija za dodjelu sredstava iz kulture
Nosioci aktivnosti: Nadležne općinske službe; Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport

U tabeli 4. je dat pregled općina na području Zeničko-dobojskog kantona koje su utvrdile kriterije za dodjelu sredstava iz općinskih budžeta. Može se zaključiti da su u sedam općina i Gradu Zenici utvrđeni kriteriji na osnovu kojih se tokom budžetske godine dodjeljuju sredstva ustanovama i organizacijama kulture, a da u četiri općine ti kriteriji nisu utvrđeni. Iz navedenog se može konstatovati da je aktivnost realizovana u značajnom postotku. Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport u okviru programa za tekuće transfere svake godine usvaja kriterije za raspodjelu sredstava.

OPĆINA/GRAD	DA	NE	NAPOMENA
ZENICA	✓		Utvrđeni su kriteriji
KAKANJ	✓		Utvrđeni su kriteriji
VISOKO	✓		Utvrđeni su kriteriji
BREZA	-	-	Nisu dostavljeni podaci
VAREŠ		✓	Nisu utvrđeni kriteriji za dodjelu sredstava
OLOVO		✓	Nisu utvrđeni kriteriji za dodjelu sredstava
ŽEPČE	-	-	Nisu dostavljeni podaci
ZAVIDOVIĆI	✓		Utvrđeni su kriteriji
MAGLAJ	✓		Postoje kriteriji
TEŠANJ	✓		Kriteriji se dodjeljuju na osnovu Odluke o korištenju, načini i postupku raspodjele sredstava
DOBOJ JUG	✓		Za dodjelu sredstava se formira komisija i određuju kriteriji
USORA	-	-	Nisu dostavljeni podaci

Tabela br.4.

Zaključak

Zeničko-dobojski kanton je nastavio finansirati 15 ustanova kulture (11 javnih biblioteka, 3 javna muzeja i Bosansko narodno pozorište Zenica) i time omogućio stabilizaciju kulturnog sistema na području Kantona. Na osnovu dobijenih informacija moguće je zaključiti da osnivači ustanova nedovoljno finansiraju ustanove kulture koje su osnovali. Dvije općine nemaju utvrđene kriterije za dodjelu sredstava iz budžeta.

II - Jačanje saradnje između kulturnih ustanova, organizacija i pojedinaca

- **Aktivnost:** Saradnja ustanova i organizacija kulture
Nosioci aktivnosti: Nadležne općinske službe, ustanove i organizacije kulture, umjetnici i radnici u kulturi

U tabeli 5. je dat pregled saradnje ustanova i organizacija kulture na kantonalnoj, državnoj i međunarodnoj razini.

OPĆINA/GRAD	DA	NE	NAPOMENA
ZENICA	✓		Postoji izuzetna saradnja putem smotri folklor, teatarskih festivala, saradnje muzeja, biblioteka, likovnih susreta
KAKANJ	✓		Postoji saradnja JU KSC-a, Biblioteke i KUD-ova na kantonalnoj, državnoj i internacionalnoj razini
VISOKO	✓		Ustanove i organizacije kulture surađuju sa organizacijama u drugim općinama u BiH
BREZA	-	-	Nije dostavljen odgovor
VAREŠ		✓	Ne postoji saradnja ustanova i organizacija kulture sa područja Općine sa organizacijama kulture u drugim općinama na području Kantona
OLOVO	-	-	Nije dostavljen odgovor na ovo pitanje
ŽEPČE	-	-	Nije dostavljen odgovor
ZAVIDOVIĆI	✓		Navode da JU Centar za kulturu ima uspostavljene odnose sa institucijama kulture na regionalnoj, državnoj i međunarodnoj razini.
MAGLAJ	✓		Postoji međunarodna saradnja
TEŠANJ	✓		Ostvaruje se saradnja
DOBOJ JUG	✓		Saradnja se ostvaruje preko nevladinih organizacija
USORA	✓		Ustanove kulture sa područja općine ostvaruju saradnju

Tabela br. 5.

Zaključak

Plodotvorna saradnja ustanova i organizacija kulture utiče na razvoj kulturnog života u zajednici. Većina organizacija i ustanova kulture uspostavlja saradnju sa drugim ustanovama i organizacijama kulture na području svoje općine, odnosno, na području kantona i države.

III – Evidencija i zaštita nematerijalne kulturne baštine

- **Aktivnost:** Izrada evidencije kulturne baštine na području općina
Nosioci aktivnosti: Nadležne općinske službe, muzejske ustanove, biblioteke, centri/domovi Kulture

Nakon više od trideset godina od usvajanja *Konvencije o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine*, UNESCO 2003.godine usvaja *Konvenciju o zaštiti nematerijalne kulturne baštine*. U članu 2 Konvencije se pod nematerijalnom baštinom podrazumijeva: „vještine, izvedbe, izričaje, znanja, umijeća, kao i instrumente, predmete, rukotvorine i kulturne prostore koji su povezani s tim, koje zajednice, skupine i unekim slučajevima, pojedinci prihvataju kao dio svoje kulturne baštine. Ovu nematerijalnu kulturnu baštinu, koja se prenosi iz naraštaja u naraštaj, zajednica i skupine stalno iznova stvaraju kao odgovor na svoje okruženje, svoje međusobno djelovanje s prirodom i svojom poviješću koja im pruža osjećaj identiteta i kontinuiteta te tako promiče poštivanje kulturne raznolikosti i ljudske kreativnosti. Ova Konvencija ima uvid u isključivo takvo

nematerijalno kulturno naslijeđe koje je kompatibilno s postojećim međunarodnim instrumentima za zaštitu ljudskih prava, kao i potrebama uzajamnog poštivanja među zajednicama, grupama i pojedincima i koja je u skladu sa potrebama održivog razvoja“.

Nakon što ju je do 20. aprila 2006. godine ratifikovalo trideset država, te godine *Konvencija* stupa na snagu. Opća skupština *Organizacije Ujedinjenih nacija za obrazovanje, nauku i kulturu* navela je kao ključni razlog donošenja *Konvencije o zaštiti nematerijalne kulturne baštine* među ovisnost nematerijalne kulturne baštine i materijalne kulturne i prirodne baštine. Istaknuto je, također, da process i globalizacije i društvenog transformiranja, uz uslove koje stvaraju za obnovljeni dijalog među zajednicama, dovode do opasnosti gubitka vrijednosti, nestajanja i uništavanja nematerijalne kulturne baštine. Lokalne zajednice i pojedinci igraju važnu ulogu u proizvodnji, zaštiti, održavanju i ponovnom stvaranju nematerijalne kulturne baštine, čime pomažu jačanju kulturne raznolikosti i ljudske kreativnosti.

Nematerijalna kulturna baština se manifestira u slijedećim područjima:

- a) Usmenatradicija-predaja I izražavanje, uključujući jezik kao specifično sredstvo kulturnog i duhovnog naslijeđa;
- b) Izvođačke umjetnosti (tradicionalna muzika i igre, narodni igrokazi, pučko pozorište i sl.);
- c) društveni običaji, rituali i narodne svetkovine;
- d) znanje i praksa u vezi sa prirodom i svemirom;
- e) tradicionalno zanatstvo.

Bosna i Hercegovina je 2009. godine ratifikovala Konvenciju UNESCO-a o zaštiti nematerijalne baštine. BiH dosad ima dva dobra kulture upisana na Svjetsku listu nematerijalne kulturne baštine, a to je Zmijanjski vez - potječe iz sela Zmijanje na planini Manjača kod Banje Luke (2014. godine) i Konjičko drvorezbarstvo - umjetnički zanat s dugom tradicijom u općini Konjic (2017. godine).

U tabeli br.6. je dat pregled općina koje su evidentirale materijalnu kulturnu baštinu. Sve općine i Grad Zenica su tu obavezu izvršili. Na području općine Doboj–Jug nema evidentiranih dobara kulturne baštine. Evidencijom kulturnog naslijeđa će se, kako smo naveli, spriječiti uništavanje i otuđenje kulturnih dobara, te omogućiti njihova zaštita, tretman i afirmacija.

EVIDENCIJA MATERIJALNE KULTURNE BAŠTINE

OPĆINA/GRAD	EVIDENCIJA MATERIJALNE KULTURNE BAŠTINE	NAPOMENA
ZENICA	DA	Na području grada djeluje Muzej grada Zenice
KAKANJ	DA	Muzej djeluje u okviru Doma kulture
VISOKO	DA	Na području općine djeluje Zavičajni muzej Visoko
BREZA	DA	U fazi pripreme
VAREŠ	DA	Općina posjeduje elektronsku evidenciju baštine.
OLOVO	DA	
ŽEPČE	DA	
ZAVIDOVIĆI	DA	Interna evidencija
MAGLAJ	DA	
TEŠANJ	DA	Na području općine djeluje muzej
DOBOJ JUG	NE	Na području općine ne postoje evidentirana djela kulturne baštine
USORA	DA	

Tabela br. 6.

U tabeli 7. je dat preglet općina koje su evidentirale pojedina dobra nematerijalne kulturne baštine na svom prostoru. Iz tabele je vidljivo da četiri općine i grad Zenica imaju evidenciju o pojedinim dobrima nematerijalne kulturne baštine, četiri općine nemaju nikakvu evidenciju, a tri općine nisu dostavile podatke.

EVIDENCIJA DOBARA NEMATERIJALNE KULTURNE BAŠTINE

OPĆINA/GRAD	EVIDENCIJA NEMATERIJALNE KULTURNE BAŠTINE	NAPOMENA
ZENICA	DA	Muzej grada Zenice radi na dokumentovanju nematerijalne baštine (vrandučki ćilim, zlatovez, ćetenija)
KAKANJ	NE	Aktivnosti planirane za narednu godinu
VISOKO	DA	JU Zavičajni muzej Visoko posjeduje dijelom evidentiranu nematerijalnu kulturnu baštinu
BREZA	-	Nisu dostavljeni podaci
VAREŠ	NE	Općina ne posjeduje evidenciju o nematerijalnoj kulturnoj baštini
OLOVO	DA	Izrađena baza podataka o nematerijalnoj kulturnoj baštini
ŽEPČE	-	Nisu dostavljeni podaci
ZAVIDOVIĆI	NE	Općina ne posjeduje evidenciju o nematerijalnoj kulturnoj baštini
MAGLAJ	DA	Nematerijalna kulturna baština evidentirana u okviru Zavičajne zbirke u sastavu JU Opća biblioteka Maglaj
TEŠANJ	DA	Na području općine djeluje muzejska ustanova koja vodi evidenciju
DOBOJ JUG	NE	Ne postoji evidencija o nematerijalnoj kulturnoj baštini
USORA	-	Nisu dostavljeni podaci

Tabela br. 7.

Zaključak

Sve općine imaju evidenciju dobara materijalne kulturne baštine. Četiri općine i grad Zenica imaju evidenciju o pojedinim dobrima nematerijalne baštine, dok četiri općine nemaju nikakvu evidenciju, a tri općine nisu dostavile podatke. U narednom period nužno je sistemski započeti identifikaciju i klasifikaciju dobara nematerijalne kulturne baštine. Potrebno je osposobiti muzeje, biblioteke i centre za kulturu za primjenu UNESCO-vih dokumenata o zaštiti nematerijalne kulturne baštine. Proces evidencije materijalne kulturne baštine bi bio olakšan formiranjem Kantonalnog zavoda za zaštitu baštine.

IV–Stvaranje uslova za kulturni razvoj mladih

- **Aktivnost:** Osnivanje kulturnih klubova mladih
Nosioci aktivnosti: Nadležne općinske službe

U tabeli br.8. je dat pregled općina u kojima su formirani kulturni klubovi mladih. Na području većine općina, prema dostavljenim informacijama, postoje organizacije kulture koje imaju omladinske ogranke ili omladinske organizacije koje realizuju projekte iz kulture. Iz navedenog se može zaključiti da u gotovo svim općinama postoje neki vidovi organizacije klubova mladih koji realiziraju projekte iz oblasti kulture.

OPĆINA/GRAD	DA	NE	NAPOMENA
ZENICA	✓		Većina NVO-a djeluje kao klubovi mladih
KAKANJ	✓		Postoji više klubova mladih
VISOKO	✓		U informaciji se navodi da veliki broj NVO-a okuplja mlade
BREZA	-	-	Nisu dostavljeni podaci
VAREŠ	✓		Planirano je da se u okviru reorganizacije Centra za kulturu uspostavi klub mladih. Nekoliko udruženja građana okuplja mlade koji realizuju projekte iz oblasti kulture.
OLOVO	✓		U informaciji se navodi da nekoliko udruženja građana okuplja mlade
ŽEPČE	-	-	Podaci nisu dostavljeni
ZAVIDOVIĆI	✓		Udruženja građana okupljaju mlade
MAGLAJ	✓		Postoje omladinske organizacije koje realiziraju projekte iz kulture
TEŠANJ	✓		Udruženja građana okupljaju mlade
DOBOJ JUG	✓		U dostavljenoj informaciji se navodi da nekoliko udruženja građana okuplja mlade koji realizuju projekte iz oblasti kulture
USORA	-	-	Nisu dostavljeni podaci

Tabela br. 8.

Zaključak

Na području većine općina, prema dostavljenim informacijama, postoje organizacije kulture koje imaju omladinske ogranke ili omladinske organizacije koje realizuju projekte iz kulture.

V–Afirmiranje kulturnih aktivnosti marginalnih grupa

- **Aktivnost:** Podrška projektima afirmacije kulturnih aktivnosti marginalnih grupa
Nosioci aktivnosti: Nadležne općinske službe; Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport, ustanove i organizacije kulture

U tabeli 9. je dat pregled općina koje podržavaju projekte kojima se afirmiraju aktivnosti marginalnih grupa. Uvidom u tabelu se može konstatovati da su pet općina i Grad Zenica realizirali

projekte afirmacije marginalnih grupa, tri općine nisu realizirale ove projekte, a tri općine nisu dostavile podatke.

OPĆINA/GRAD	DA	NE	NAPOMENA
ZENICA	✓		Predviđena je podrška organizacijama koje podržavaju marginalne grupe
KAKANJ	✓		Projekti se realiziraju u okviru djelovanja javnih ustanova iz oblasti kulture
VISOKO	✓		U saradnji sa udruženjima koja okupljaju romsku populaciju, općina sufinansira aktivnosti, a sa udruženjem "Naše sunce" realizuju projekte afirmacije osoba sa posebnim potrebama
BREZA	-	-	Nisu dostavljeni podaci
VAREŠ		✓	Ne postoje projekti afirmacije aktivnosti marginalnih grupa
OLOVO		✓	Nema projekata kojima se afirmiraju marginalne grupe
ŽEPČE	-	-	Nisu dostavljeni podaci
ZAVIDOVIĆI	✓		Postoji mogućnost prijave na javni poziv, dok se udruženja Romske kulture angažuju u općinskim manifestacijama
MAGLAJ	✓		U okviru javnih poziva se sufinansiraju projekti aktivnosti marginalnih grupa
TEŠANJ	✓		U okviru postojećij javnih poziva se sufinansiraju projekti marginalnih grupa
DOBOJ JUG		✓	Trenutno ne postoje programi afirmacije kulturnih aktivnosti marginalnih grupa
USORA	-	-	Nisu dostavljeni podaci

Tabela br. 9.

Zaključak

Sa činjenicom da pet općina i Grad Zenica realiziraju projekte afirmacije marginalnih grupa ne možemo biti zadovoljni. Nužno je u narednom period raspisivanjem ciljanih javnih poziva osigurati značajnije aktivnosti u afirmaciji kulturnih aktivnosti marginalnih grupa.

VI - Savjeti za kulturu

- **Aktivnost:** Formiranje savjeta za kulturu u općinama i Kantonu
Nosioci aktivnosti: Nadležne općinske službe i Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport

U tabeli br.10. je dat pregled općina u kojima su formirani savjeti za kulturu. Na području 6 općina, prema dostavljenim informacijama, su organizirani savjeti za kulturu, na području 3 općine nisu formirani, dok 3 općine nisu dostavile tražene podatke. Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport je formiralo Savjet za kulturu na nivou Kantona.

OPĆINA/GRAD	DA	NE	NAPOMENA
ZENICA	✓		Savjet djeluje od 2012. godine
KAKANJ	✓		Postoji Savjet za kulturu
VISOKO	✓		Općinska služba organizira sastanak sa organizacijama i ustanovama kulture s ciljem savjetodavnog djelovanja
BREZA	-	-	Nisu dostavljeni podaci
VAREŠ		✓	Ne postoji Savjet za kulturu
OLOVO		✓	Ne postoji Savjet za kulturu
ŽEPČE	-	-	Nisu dostavljeni podaci
ZAVIDOVIĆI		✓	U pripremi formiranje Savjeta za kulturu
MAGLAJ	✓		Savjet formiran 2015. godine
TEŠANJ	✓		Općinski načelnik svake godine imenuje Programski savjet
DOBOJ JUG	✓		Formira se Komisija i utvrđuju kriteriji
USORA	-	-	Nisu dostavljeni podaci

Tabela br. 10.

Zaključak

Formiranjem savjeta za kulturu uspostavljaju se stručna i neovisna tijela čija je osnovna funkcija analiziranje postojećeg stanja u sektoru kulture, uspostava sistemskog djelovanja i utvrđivanje strateških ciljeva razvoja.

VII –Izrada općinskih strategija kulturne politike

- **Aktivnost:** Izrada općinskih strategija kulturne politike
Nosioci aktivnosti: Općinske nadležne službe za kulturu i općinska vijeća

Oblast djelovanja kulturne politike je veoma široka: kreće se od identificiranja trenutnog stanja u oblasti kulture, vođenja brige o temeljnim ustanovama kulture (biblioteke, muzeji, pozorišta, arhivi), zaštite kulturne baštine, donošenja zakona iz oblasti kulture, podrške izdavačkim kućama, podrške kinematografiji, podrške medijima, afirmaciji subkulture, finansijske podrške projektima civilnog sektora – do razvoja kulturnog turizma i kulturnih industrija. Odlučivanje o kulturnoj politici i njezino provođenje složen je proces u kom zajednički sudjeluju državna tijela, tijela lokalne uprave, institucije kulture, nevladine organizacije, te umjetnici i njihove strukovne organizacije.

U tabeli 11. je dat pregled općina koje su započele izradu općinskih strategija kulturne politike kao zasebnih dokumenata i općina koje sektor kulture pozicioniraju u općinskim razvojnim strategijama. Iz podataka u tabeli je vidljivo da je jedan broj općina i Grad Zenica započeo izradu sopstvene strategije kulturne politike. Druge općine smatraju da je sektor kulture kvalitetno obrađen i uvršten u strategijama razvoja općina. Iz navedenog se može konstatovati da je ova aktivnost u najvećoj mjeri realizirana.

OPĆINA/GRAD	IZRAĐENA/ IZRADA U TOKU STRATEGIJE KULTURNE POLITIKE	NAPOMENA
ZENICA	DA	Do kraja godine je planirano razmatranje Strategije u Gradskom vijeću
KAKANJ	DA	U okviru Strategije razvoja Općine. U pripremi dokument Strategija kulturne politike općine Kakanj
VISOKO	DA	Planirana je izrada Strategije u narednom periodu
BREZA	NE	Nije dostavljena informacija
VAREŠ	DA	Rješenjem načelnika općine formirana je radna grupa za izradu općinske Strategije.
OLOVO	DA	U okviru Strategije razvoja Općine
ŽEPČE	DA	Strategija razvoja općine Žepče obuhvata i područje kulturne politike
ZAVIDOVIĆI	DA	Strategija kao zaseban dokument u fazi izrade
MAGLAJ	DA	Strategija razvoja općine Maglaj obuhvata i područje kulturne politike
TEŠANJ	DA	Oblast kulture je obrađena u Strategiji razvoja općine
DOBOJ JUG	DA	U okviru Strategije razvoja
USORA	NE	Nije dostavljena informacija

Tabela br. 11.

Zaključak

Kulturni sistem stagnira ili propada ukoliko ne postoji jasan koncept kulturne politike, ukoliko nisu definisani strateški ciljevi kulturne politike, ukoliko ne postoje educirani državni službenici, te nije uspostavljen zakonodavni okvir. Kulturna politika mora omogućiti dostupnost kulturnih dobara svakom građaninu. Većina općina ima izrađenu kulturnu politiku u formi samostalnih dokumenata ili u okviru općih strategija razvoja.

ZAKLJUČCI I PRIJEDLOG MJERA

Na osnovu predočenih podataka može se konstatovati da su nadležne službe za kulturu općina sa područja Zeničko-dobojskog kantona i Grada Zenice dostavile *Monitoring timu* izvještaje o realizaciji *Strategije kulturne politike Zeničko-dobojskog kantona* za 2017. godinu, te da tri nadležne općinske službe nisu dostavile izvještaj. Također, može se generalno zaključiti da su aktivnosti i obaveze utvrđene *Strategijom* za 2017. godinu bile poticaj za značajne pomake u pojedinim segmentima sektora kulture na području Zeničko-dobojskog kantona. Međutim, na osnovu dostavljenih izvještaja, također, se može utvrditi da jedan dio obaveza utvrđenih u *Strategiji* nosioci aktivnosti nisu realizirali.

Najznačajnijim doprinosom *Strategije* smatramo proces jačanja *sistema kulture* na području Zeničko-dobojskog kantona. Naime, aktivnostima Vlade i Skupštine Zeničko-dobojskog kantona, te Ministarstva za obrazovanje, nauku, kulturu i sport je usvojen "Transfer za ustanove kulture" za 2017. godinu u iznosu od 3.262.140,00 KM čime je temeljnim ustanovama kulture na području Kantona (11 javnih biblioteka, 3 muzeja i Bosansko narodno pozorište Zenica) omogućeno nesmetano djelovanje.

Iz dostavljenih izvještaja se može konstatovati:

- da su Zeničko-dobojski kanton, općine i Grad Zenica planirali sredstva za kulturu u svojim budžetima za 2017. godinu;
- da većina općina i Grad Zenica imaju utvrđene kriterije za dodjelu budžetskih sredstava za kulturu;
- da su sve nadležne službe i stručne ustanove izvršile evidenciju materijalne kulturne baštine na svom području;
- da četiri općine i grad Zenica imaju evidenciju o pojedinim dobrima nematerijalne baštine, dok četiri općine nemaju evidenciju, a tri općine nisu dostavile podatke;
- da na području većine općina, prema dostavljenim informacijama, postoje organizacije kulture koje imaju omladinske ogranke ili omladinske organizacije koje realizuju projekte iz kulture;
- da pet općina i Grad Zenica realiziraju projekte afirmacije marginalnih grupa;
- da većina organizacija i ustanova kulture uspostavlja saradnju sa drugim ustanovama i organizacijama kulture na području svoje općine, odnosno, na području kantona, države i međunarodnoj razini;
- da šest općina ima formirane savjete za kulturu;
- da većina općina ima izrađenu kulturnu politiku u formi samostalnih dokumenata ili u okviru općih strategija razvoja.

Pored navedenih iskoraka u oblasti kulture, koji su načinjeni realizacijom aktivnosti iz *Strategije kulturne politike Zeničko-dobojskog kantona*, identificirane su i određene slabosti. S ciljem prevazilaženja uočenih slabosti predlažu se slijedeće mjere:

- Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport će uputiti dopis nadležnim općinskim službama, organizacijama i ustanovama kulture koje nisu izvršile obaveze predviđene *Akcionim planom Strategije* da neizvršene obaveze realiziraju u 2018. godini i o tome informiraju Monitoring tim, te da obrazlože eventualnu nemogućnost realizacije pojedinih aktivnosti.
- Na osnovu dobijenih informacija može se zaključiti da pojedini osnivači ustanova kulture nedovoljno finansiraju ustanove kulture koje su osnovali, te da se pomenute ustanove u pojedinim slučajevima skoro u potpunosti finansiraju sa kantonalnog "Transfera za ustanove kulture". S obzirom na navedeno sugerira se

Ministarstvu za obrazovanje, nauku, kulturu i sport da dopisom skrene pažnju osnivačima navedenih ustanova na zakonsku obavezu finansiranja ustanova koje su osnovali. Također, se sugerira da Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport organizira sastanke predstavnika osnivača ustanova kulture i Ministarstva za obrazovanje, nauku, kulturu i sport radi iznalaženja trajnog i stabilnog modela finansiranja ustanova kulture, te iznalaženja rješenja postojećeg dualizma – osnivača (općine) i finansijera (Zeničko-dobojskog kantona).

- Radi poticanja međusobne saradnje ustanova i organizacija kulture, na kantonalnoj, državnoj i internacionalnoj razini, pri sufinansiranju projekata insistirati na projektima koji za svoju realizaciju predviđaju partnersku saradnju više ustanova i organizacija kulture.
- Nastojati u okviru mogućnosti povećati planirana sredstva u budžetima općina i kantonalnom budžetu za kulturu (Transfer za kulturne manifestacije i Transfer za zaštitu kulturno-historijskih spomenika).
- U narednom periodu nužno je sistemski započeti identifikaciju i klasifikaciju dobara nematerijalne kulturne baštine. Naime, potrebno je osposobiti muzeje, biblioteke i centre za kulturu za primjenu UNESCO-vih dokumenata o zaštiti nematerijalne kulturne baštine. S ciljem realizacije ovih aktivnosti potrebno je da Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport u saradnji sa Univerziteom u Zenici organizira stručno-edukativne radionice o identifikaciji, klasifikaciji i zaštiti dobara nematerijalne baštine.
- Općine koje nisu donijele kriterije za dodjelu sredstva iz oblasti kulture trebaju te kriterije donijeti u što kraćem roku.
- S ciljem afirmacije kulturnih aktivnosti marginalnih grupa razmotriti mogućnost raspisivanja ciljanih javnih poziva čime bi se osiguralo značajnije sufinansiranje projekata kojima se afirmiraju kulturne aktivnosti marginalnih grupa.
- U općinama u kojima do sada nisu postojali treba formirati nezavisne općinske savjete za kulturu.
- Da općine koje nisu započele izradu strategija kulturne politike razmotre mogućnost njihovog donošenja kao samostalnih dokumenata u skladu sa *Strategijom kulturne politike Zeničko-dobojskog kantona*.

Predsjednik Monitoring tim

Esad Delibašić